

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

چکیده مقالات

نخستین همایش علمی بین‌المللی
شیخ العارفین سید صفی الدین اردبیلی

به کوشش

دکتر سیدسلمان صفوی

نقش شیخ صفتی‌الدین اردبیلی در تغییر خوی و حشی مغلولان

دکتر عباس سرافرازی دانشگاه فردوسی مشهد

چکیده

دوره تسلط مغلولان یکی از شگفت انگیزترین و پرتحرک‌ترین ادوار تاریخ ایران محسوب می‌شود در این دوره آسیبهای اجتماعی فراوانی بر مردم ایران وارد گردید، سقوط اخلاقیات و رواج اتحرافات اجتماعی یکی از جمله مهمترین پیامدهای حمله مغلول است با این وجود ملت ایران در صدد برآمدند مانند قبل که متباوزان را در یک جنگ فرهنگی مغلوب می‌ساختند مغلولان را از اسب سرکش تاخت و تاز و غارت به زیر کشند به این خاطر مردی از تبار علویین به نام شیخ صفتی‌الدین اردبیلی با اسلحه قلم و فرهنگ و دین به مبارزه آرام با آنان پرداخت وی توانست با برقواری ارتباط با ایلخانان مغلول به عنوان مرشد طریقت مغلولان را مرید خود گرداند، در نبرد فرهنگی، علمی و ادبی که منجر به تغییر خلق و خوی مغلولان شد وی باعث گردید مغلولان که سال‌ها مخبر فرهنگ و تمدن و عمران و آبادانی بودند به سازندگان بنها و شهرها تبدیل شوند از دوره غازان‌خان اصلاحات مغلولان و ساختن آثار و اینیه آغاز گردید که در دوره سلطان محمد اول جایتو و ابوسعید بهادرخان ادامه یافت این سه ایلخان مغلول و عده کثیری از بزرگان از جمله خواجه رسیدالدین فضل‌الله همدانی مرید و پیرو شیخ صفتی‌الدین بودند شیخ صفتی‌الدین از جمله مرشدان طریقت بود که با پیروی از مبانی اعتقادی شیعی ضمن حدیث آخرت، حدیث دنیا نیز می‌گفت و توانست هم با کرامات صوفیانه و فروتنی و خضوع گروههای کثیری از مردم را مرید خود گرداند و از طرف دیگر مردم را از روی اوری به زندگی این جهانی منمنع نساخت و خود به زندگی دنیوی توجه نمود و بر قدرت و جلال و جبروت خویش افزود و در نهایت قدرت خویش را بر

قدرتمندان جاری و نافذ ساخت، ایلخانان مغول به وی توجه ویژه داشتند دست اطاعت به وی دادند و حتی با تأثیرپذیری از شیخ صفی‌الدین به مذهب تشیع گرایش یافت و برخی طوایف مغول به خاطر فعالیتهای مذهبی وی مذهب تشیع را قبول کردند که از جمله این خاندان‌ها می‌توان از آل جلایر نام برد که در حوزه فرهنگ و هنر از مقام ولایی برخوردار بودند و بناهای بسیاری در تبریز و بغداد ساختند فعالیتهای دینی و مذهبی شیخ صفی‌الدین باعث رشد تشیع و در نهایت زمینه‌ساز حکومت شیعی گردید.

کلیدوازه: شیخ صفی‌الدین، آذربایجان، تشیع، مغولان، خلق و خوی مغولان